

Tanto aktiebolag : Ett blad ur svenska aktiebolagens historia

Tanto aktiebolag

27 B f a Br. 1880

*Jurich. So.
Näring. handl.
(15v)
1880*

TANTO AKTIEBOLAG

ETT BLAD

III

SVENSKA AKTIEBOLAGENS HISTORIA.

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1880.

Kungl. biblioteket

0 0000 000019419

Utdrag af protokollet hållet hos Stockholms Rådstufvu-Rätt följande dagar 1880.

Den 26 Juli.

S. D. Till denna dag hade Herr f. d. Kommissarien i Sveriges Riksbank Riddaren af Kongl. Nordstjerneorden J. W. Bergman, Herr Kaptenen och Riddaren af Kongl. Vasaorden Johan Jacob Hagströmer, Grosshandlanden Edvard Bergman, Grosshandlanden Gustaf E. Schult, Ingeniören Jacques Lamm, Herr Polisdomaren och Riddaren af Kongl. Vasaorden Karl Kullberg, Agenten W. Walterstorff samt Herr Kaptenen Adolf Malmborg, såsom aktieegare uti Tanto Aktiebolag, undfått stämning å Herr Grosshandlanden och Kommendören af Kongl. Vasaorden Samuel Godenius, Herr Grosshandlanden och Riddaren af samma orden Carl August Herman Schwieler samt Grosshandlanden Anders Gustaf Lindholm, i egenskap af styrelse för ofvannämnda Bolag, på grund af en den 12 sistlidne Juni hit ingifven så lydande stämmingsansökning:

»Till Stockholms Rådstufvu-Rätt.

I följd af Stadsmäklaren Johan Holms år 1864 inträffade beryktade konkurs, som medförde åtskilliga fallisementer inom Stockholms affärsvärld, bragtes äfven dåvarande Tanto bolag, som utgjordes af ett vanligt s. k. handelsbolag, och följaktligen jemväl delegarne i bolaget i en ganska brydsam belägenhet, hvars öfverhängande fara det lyckades de vid detta

tillfälle ledande männen att afvärja genom en kombination, som ledde till en gemensam öfverenskommelse emellan, å ena sidan, bolagets fordringsegare och, å den andra, de ansvarige bolagsmännen eller gäldenärerna, hvilken öfverenskommelse bestod deruti, att ett aktiebolag bildades, till hvilket öfverläts all det gamla bolagets egendom, och hvaruti såsom delegare ingingo icke allenast fordringsegarne för deras fordringar; då beräknade till omkring 3,000,000 kronor, utan jemväl bolagsmännen i det gamla bolaget för en delaktighet emot fordringsegarne af 300,000 kronor; dock skulle enligt denna öfverenskommelse, såsom ock låg i detta förhållandes natur, det gamla bolagets fordringsegare i det nya bolaget för sina aktier erhålla företrädesrätt till bolagets egendom framför delegarne i det förra bolaget. Sålunda tillkom *Tanto Aktiebolag*, för hvilket Kongl. Maj:t genom nådig resolution den 26 Augusti 1865 faststälde bolagsordning.

Enligt denna bolagsordning skulle alltså bolagets aktiekapital utgöra 3,300,000 kronor, fördeladt i aktier till ett antal af 3,300, hvardera af nominelt belopp af 1,000 kronor. Dessa aktier indelades i tre serier, af hvilka den *första* serien, till antalet 1,000 aktier för tillhoppa en million kronor, benämndes prioritets-aktier och hade det företräde framför aktierna af de begge andra serierna, att deras innehafvare tillförsäkrades en årlig ränta af 6 procent, hvarjemte stadgades: att aktierna genom årliga amorteringar efter utlottning skulle infrias under loppet af 12 år, till säkerhet för gäldande af hvilka prioritet-aktiers innehåll till kapital och ränta nedsattes inteckningar i Tanto fasta egendom; hvaremot innehafvarne af prioritets-aktierna icke skulle tillkomma någon andel i företagens vinst. Aktierna af *andra* serien skulle utgifvas till ett antal af 2,000 för tillhoppa två millioner kronor, och skulle innehafvarne af dessa aktier tillkomma dels 6 procent årlig ränta, dels — efter det först blifvit afsatte eller använde 120,000 kronor årligen till ränta och amortering å prio-

ritets-aktierna — utdelning af öfverskottet från föregående års vinst.

Tredje seriens aktier åter utgäfvos till ett antal af 300 för tillhopa 300,000 kronor; och finge å sistnämde aktier icke ske någon ränte- eller vinstutdelning förr än utgått så väl 12 procent till ränta och amortering å aktierna af 1:sta serien som 9 procent till ränta och vinst för föregående året å aktier af 2:dra serien, efter hvilka förbindelsers fullgörande skulle inträda rätt för 3:dje seriens aktier att jemväl åtnjuta ända till 9 procent ränta och vinst, hvarefter uppkommande öfverskott skulle fördelas lika emellan samtliga aktierna af andra och tredje serien.

Af dessa tre olika slags aktier emottogo vid sitt inträde i bolaget det gamla bolagets fordringsegare i utbyte emot sin förra fordringsrätt aktierna af första och andra serien, efter fritt val, hvilket dock utföll så, att öfver hufvud taget de utländske fordringsegarne förbehöllo sig aktier af första serien och de inländske fordringsegarne erhöilo aktier af andra serien, hvilka senare dervid befunnos icke behöfva utsläppas till större belopp än 1,700,000 kronor, i följd hvaraf 300 aktier af andra serien till nominelt belopp af 300,000 kronor blefvo hos bolagsstyrelsen inneliggande; hvaremot åter, i följd af ofvanberörda uppgörelse, på sätt ock blifvit i bolagsordningen intaget, aktierna af tredje serien såsom betalning för det gamla bolagets fastighet tillfölla delegarne i det gamla bolaget eller de ursprunglige gäldenärerne, hvilka dermed ock befriades från allt ansvar för det gamla bolagets skulder. Det hade sålunda sin naturliga förklaring, att aktierna af tredje serien, på samma gång som de medförde delaktighet i alla bolagets tillgångar, i bolagsordningen fingo sig tilldelade sämre rätt än aktierna af andra serien, så väl som att aktierna af andra serien tillförsäkrades företrädesrätt framför aktierna af tredje serien, hvilka senares tillvaro alltså af bolagsordningen förutsattes så länge bolaget eger bestånd; i öfverensstämmelse hvarmed

ock i bolagsordningen intagits det stadgande, att, i händelse af bolagets upplösning och möjligen uppkommande brist i tillgång för aktiekapitalets fulla gäldande, första seriens kapital och ränta skulle utgå före andra seriens och andra seriens kapital och ränta framför tredje seriens.

Aktierna af första serien hafva emellertid, i full öfverensstämmelse med bolagsordningen och på deri föreskrifna sätt, blifvit till så väl kapital som ränta infriade och jemväl förstörda, i följd hvaraf, utan något åsidosättande af bolagsordningens ursprungliga lydelse, första seriens aktier numera icke finnas till, utan utgöres bolaget, allt sedan den sista amorteringen af prioritets-aktierna egde rum, endast af aktier af andra serien till ett utsläppt belopp af 1,700,000 kronor jemte aktierna af tredje serien till belopp af 300,000 kronor.

Efter att hafva lemnat denna historik öfver bolagets uppkomst och anledningen till den indelning af aktierna i tre serier, hvardera med olika rätt, som i bolagsordningen finnes stadgad, vilja vi öfvergå till de beslut, som af den 11 sistlidne Maj började ordinarie bolagsstämman för innevarande år blifvit fattade, och hvilka vi i egenskap af bolagsmän i Tanto Aktiebolag och egare till aktier i andra serien nödgas att genom denna rättegång göra till föremål för domstolens pröfning, såsom, efter vår öfvertygelse, på ett anmärkningsvärdt sätt utgörande en öfverträdelse af gällande bolagsordning samt ett kränkande och förnärmande af vår rätt.

Redan för tio år tillbaka eller år 1870 väcktes förslag att innehafvarne af aktierna af tredje serien, hvilka, på sätt ofvan blifvit anfördt, icke hafva rätt till någon ränta eller vinstutdelning förr än 9 procent utgått till ränta och vinstutdelning för föregående år å aktierna af andra serien, skulle blifva likstälde med innehafvarne af aktier af andra serien, på det sätt att de skulle berättigas till utbyte af sina innehafvande

aktiebref emot de, enligt hvad sedan blifvit omförmäldt, till ett antal af 300 ännu icke utsläppta aktierna af andra serien.

Denna anhållan bifölls af bolagsstämman med stor majoritet, men i anledning af en bolagsmans hos Kongl. Maj:t anmälda protest emot detta beslut, då sedermera ifrågakom fastställelse af den förändring i bolagsordningen som af detta beslut skulle blifva en följd, förklarade Kongl. Maj:t, att, enär beslutet icke blifvit af samtliga innehafvarne af aktier af andra serien enhälligt fattadt och sammå beslut, om det blefve fastställt, skulle kunna lända nämde aktieinnehafvare till förfång, Kongl. Maj:t icke kunde å beslutet meddela stadfästelse.

Sålunda strandade för denna gång, emot bestridande af en aktieegare af andra serien, ett af bolagsstämmans majoritet biträdt försök att genom omröstning göra innehafvarne af tredje serien i allt lika berättigade med innehafvarne af andra seriens aktier.

Då emellertid det af egarne till aktierna af tredje serien, hvilka *icke* i likhet med innehafvarne af aktierna af andra serien haft möjlighet att förmånligt afyttra sina aktier, alltjemt eftersträfvade, fastän icke, såsom ofvan förutskickade historik utvisar, ur någon som helst synpunkt berättigade mål, att vinna likställighet med aktiernas af andra serien egare, sålunda icke på den direkta vägen kunde uppnås, har det slutligen blifvit sist hållna bolagsstämma förunnadt att erfara, huruledes man försökt att på en krokväg komma till samma mål, som visat sig ej kunna uppnås på den raka. En gammal erfarenhet, eller att klagan öfver påstådd liden oförrätt kan upprepas så länge, att den slutligen vinner anhängare, har tillika besannats, i det att bemålde aktieegare af tredje serien lyckades för sina afsigter vinna åtskillige egare till aktier af andra serien, hvilka, såsom det är skäl att förmoda, mera af undfallenhet än verklig öfvertygelse om det framställda anspråkets rättmätighet, i behörig tid före bolagsstämman till styrelsen ingåfvo ett skriftligt förslag, att bolaget måtte genom

köp efter pari kurs eller 1,000 kronor inlösa samtliga aktierna af tredje serien, och omedelbart derefter inkommo samtliga egarne af aktierna af tredje serien likaledes med skriftlig förklaring, att de voro benägne att sälja sina aktier till pari kurs och att tillika i liqvid emottaga förutnämnda i styrelsens vård befintliga ännu aldrig utsläppta 300 aktier af andra serien till ett pris af 1,050 kronor, hvilket anbud sedermera vid bolagsstämman höjdes till 1,100 kronor, eller så att aktiegarne af tredje serien skulle emot en betalning af tillhoppa 30,000 kronor komma i besittning af de 300 aktierna af andra serien och såmedelst vinna sitt önskningsmål att blifva likstälde med de förut varande innehafvarne af andra seriens aktier.

Om denna uttänkta plan voro vid stämmans öppnande alla utom de i hemligheten invigde okunnige, ty fastän frågan var af en ganska genomgripande beskaffenhet, lät styrelsen icke genom tidningarna eller genom lokalbref, såsom brukas vid revisionsberättelsens meddelande, eller på annat sätt underrätta delegarne, att en dylik fråga skulle förekomma, för hvilken uraktlåtenhet man likväl icke har juridisk rätt att antasta styrelsen, då den icke är till sådan kungörelse af bolagsordningen ovilkorligen förpligtad. Vid bolagsstämman begärde åtskillige delegare, som sade sig öfverraskade af det så plötsligt öfverkomna förslaget, uppskof på någon kortare tid med frågans afgörande, på det de måtte komma i tillfälle att betänka sig; men på denna, såsom det tycktes, ganska blygsamma och billiga begäran, hvilken torde hafva varit så mycket mera berättigad som en ej obetydlig del af nuvarande aktiegarne af andra serien förvärfvat sina aktier genom köp till pris långt öfver pari och dervid hänsyn naturligtvis tagits just till andra seriens företrädesrätt framför tredje serien, kunde ordföranden, som sjelf var en bland förslagsställarne, icke förmås att framställa proposition till omröstning. Man bragte sålunda frågan till afgörande och genom votering,

i hvilken jemväl innehafvare af aktier i tredje serien, af hvilka en större del tillika innehade aktier af andra serien, deltog sjelfve eller genom ombud, ehuru de väl syntas hafva bort, om icke i följd af jäfsförhållande så åtminstone af vanlig grannlagenhet, derifrån afhålla sig, segrade förslagsställarnes mening och inköpet af alla tredje seriens aktier var sålunda beslutet.

Sålunda trodde man sig hafva allt väl bestäldt. Tredje seriens aktieegare, hvilkas aktier, så vidt visas kan, aldrig gällt ens 1,000 kronor, skulle förvärfva 300 aktier af andra serien, hvilka enligt senaste fondbörsnotering gälde 1,350 kronor, för ett pris af 1,100 kronor och således göra en vinst af 75,000 kronor, samt skulle på samma gång vunnit sin eftersträfvade likställighet med de förutvarande egarne af andra seriens aktier, hvilken förmån torde kunna skattas till ett långt högre oberäkneligt värde. Den indirekta vägen, om den ock icke kan komma att lända sin uppfinnare till någon afundsvärd ära, ansåg man nu hafva på ett förträffligt sätt ledt till målet, ty att *köpa* och *sälja* var ju en sak, som bolaget kunde besluta, utan att behöfva därför begära Kongl. Maj:ts tillstånd och utan att alla delegarnes bifall behöfde erhållas. Man besinnade dock icke, att om beslutet, betraktadt i och för sig, icke var olagligt, så var det *likväl olagligt till sina följder*: derigenom att alla aktierna af tredje serien uppköptes, upphörde nemligen tredje serien att finnas till och, hvad ännu var, aktieegarne af tredje serien skulle utfä oafkortadt det aktiekapital, som för dem borde utgå först i det fall, att vid skeende upplösning tillgång dertill funnes, så länge nemligen som bolaget existerar, måste enligt bolagsordningen en tredje serie aktier ovilkorligen finnas, och vid bolagets upplösning skall andra seriens kapital och ränta utgå framför tredje seriens.

Men nu komma vi till det allra märkligaste. Enligt det väckta förslaget var nemligen med beslutet om inköp af ak-

tierna af tredje serien oskiljaktligen förbunden frågan om en deraf, såsom det *då* ansågs, med nödvändighet följande ändring af bolagsordningen, och nedsatte stämman jemväl en komité för att å en senare dag, hvartill stämman uppsköt, granska det i sådant afseende af förslagsställarne i nyssberörda fråga tillika framställda förslag till förändrad lydelse af bolagsordningen samt sjelf inkomma med det förslag, som vore af nöden.

Ett förslag från komiterade inkom också till den för stämmans fortsättande utsatta dag, den 19 sistlidne Maj; då inträffade åter det otroliga, att samma majoritet som beslutat nedsättande af en komité för afgifvande af förslag till ändring i bolagsordningen, i uppenbar afsigt att derå begära Kongl. Maj:ts stadfästelse, nu — utan att yttra sig öfver huruvida det framställda förslaget till ändring i bolagsordningen af stämman antoges eller förkastades, derå icke af ordföranden framställdes proposition — beslöt att *icke* för det närvarande ingå till Kongl. Maj:t med någon anhållan om sanktion å förändrade bolagsregler, och så länge förslaget icke blifvit af bolagsstämman antaget, lärer någon sanktion ej heller kunna begäras. Häri ligger den andra uppenbara olagligheten, ty dermed har bolagsstämman förklarat sig vilja tillämpa det föregående beslutet om inköp af tredje seriens aktier, som dock faktiskt förändrar förhållanden, bestämda annorlunda genom bolagsordningen, *utan att*, såsom med förslaget afsetts och jemväl i propositionen om köp och försäljning af aktier förutsattes, å den förändring i bolagsordningen, som härför *måste* förutsättas, begära Kongl. Maj:ts fastställelse, hvilken dock enligt 26 § bolagsordningen är erforderlig för att hvarje beslut om förändring i bolagsordningen må vara till efterrättelse gällande. Genom den sålunda verkställda manövern att sönderdela det väckta förslaget i två propositioner, som gjordes oberoende af hvarandra, ehuru de bort i ett sammanhang eller åtminstone med oskiljaktig förening framställas, beredde man

möjlighet för majoriteten att antaga första delen af frågan och att, då den andra delen en gång förekom till pröfning, skjuta denna å sido, med bibehållande af beslutet i den förra delen.

I afseende å formen erbjuder detta beslut i öfrigt samma felaktighet som det förra, i det att aktieegare af tredje serien tillätos att i beslutet deltaga.

Ännu äro likväl icke alla vid denna minnesvärda bolagsstämma förelupna olagligheter uppräknade. Sedan vid sistnämnda sammanträde den 19 sistlidne Maj den omtvistade frågan slutligen afgjorts på ofvannämnda sätt, yrkade, för att i någon mån bringa de fattade besluten i öfverensstämmelse med lag och författning, åtskillige af de öfverröstade delegarne, att bolagsstämmans beslut om inköp af tredje seriens aktier icke måtte bringas till verkställighet förr än Kongl. Maj:ts utlåtande om beslutets laglighet erhållits. Härå behagade ordföranden vägra proposition; med hvilken rätt och på hvilken grund torde vara ofattligt för en hvar, som vet, att en ordförande på en bolagsstämma icke är af egen maktfullkomlighet berättigad att vägra proposition på någon framställning af delegare. Är en sådan olaglig eller orimlig, bör han hänskjuta afgörandet till bolagsstämman, och om denna besluter, att proposition skall framställas, har han, i fall detta beslut är emot hans åsigt stridande och han ej vill ställa sig detsamma till efterrättelse, att lemna sin plats såsom ordförande; men att vägra proposition, såsom här skett, är helt enkelt våld eller otillbörlig egenmaktighet.

Såsom skäl för ordförandens propositionsvägran anfördes likväl, att, »om den angifna meningen blefve inom bolagsstämman segrande, stämman, sedan den nyss förut beslutit att någon reglementsförändring icke skulle för det närvarande hos Kongl. Maj:t begäras, skulle till all kraft och verkan upphäfva det beslut i ofvannämnda riktning, som med stor majoritet fattats den 11 i samma månad». Huruledes dessa skäl stå i sådant

förhållande till hvarandra och till det slut, hvartill ordföranden kommit i fråga om sin propositionsvägran, som låter förena sig med en sund logik, torde icke vara svårt att bedöma; men skulle de få anses utgöra uttrycket för den åberopade majoritetens tankegång, äro de likväl i sådant afseende fullt klara för att icke lemna något tvifvel derom, att majoriteten, som beslutit köp af tredje seriens aktier, med vetskap om beslutets olaglighet, hyste fruktan att med dess verkställighet ej skulle blifva något af, för den händelse att det på ett eller annat sätt skulle kunna derförinnan underkastas pröfning.

Då man ser med hvilken stor majoritet det olagliga beslutet om inköp af tredje seriens aktier blifvit fattadt, föreställer man sig lätt att till grund därför måtte ligga billighet; men icke ens det kan sägas vara händelsen, hvilket klarligen synes, om man går tillbaka till tiden för bolagets konstituerande. För att förmå Tanto bolags borgenärer att för sina hos bolaget egande fordringar, hvilka på sätt nämndt är uppgingo till cirka 3 millioner kronor, taga aktier i ett blifvande Tanto Aktiebolag såsom betalning, afgåfvo Tanto bolags delegare den försäkran, att borgenärerne skulle komma i åtnjutande af minst 9 procent ränta å sina penningar, och för att bevisa sina ord med handling, förbundo sig säljarne att med 300,000 kronor i en tredje serie för all framtid sätta sig efter andra serien, på sätt bolagsordningen närmare utvisar. Om borgenärerne och andra aktietecknare icke då hjälpt Tanto bolag, som redan inställt sina betalningar, ur dess förlägenhet genom att taga aktier i stället för penningar, som af Tanto bolag icke kunde anskaffas, så hade delegarne i Tanto bolag icke allenast icke egt dessa 300 aktier i tredje serien, utan varit så fördjupade i skuld att de aldrig derutur kunnat lyftas. — Under dåvarande tryckta konjunkturer och rådande penningebrist var det nemligen uppenbart, att om sockerbruket, med allt hvad dertill hörde,

skolat å offentlig auktion försäljas, icke tre millioner kronor, eller så mycket som bolagets skulder utgjorde, af någon derför skulle bjudits. Hafva icke borgenärerne, hvilkas representanter aktieegarne af andra serien nu äro, genom sin teckning sålunda tillräckligt gynnat säljarne? Hvilken billighetskänsla fordrar, att desse aktieegare skola derutöver helt och hållet efterskänka det vilkor och förbehåll, som var bestämmande för deras teckning, och som icke varit mer än *ett* år af sexton för säljarne betungande? Vi förmå icke inse det.

Om säljarne skulle hafva ifrågasatt den modifikation i sin förbindelse, att den skulle upphöra sedan första serien blifvit inbetald, och tredje serien då blifva med den andra likställd, så skulle en sådan framställning säkerligen förefallit högst misstänkt; ty om säljarne vågade stå tillbaka i tretton år, under det 120,000 kronor årligen utgingo till ränta och amortering af första serien, så måtte de väl än mera våga stå tillbaka sedan en så stor årlig utgift upphört. Icke heller ur den synpunkten kan någon billighet till förmån för det öfverklagade beslutet alltså skäligen åberopas.

Såsom en ursäkt för samma beslut hafva vi också hört uppgifvas, att det skulle vara hardt nära omöjligt att styra ett bolag med olika rätt för aktieegarne sins emellan, och att man behöfde vara en Aristides i rättvisa för att kunna, under sådana förhållanden lotsa båten fram mellan alla klippor och skär som möta, och hvilka skulle bestå i reparationer, afskrifningar och omkostnader af alla slag, som i mindre fördelaktiga år ensamt drabbade tredje seriens aktier. Om dylika svårigheter existera, hvilket vi hafva all anledning betvifla, efter som de på sexton år förut icke afhörts, så tro vi, att de hafva sin rot mindre uti sjelfva institutionen af en tredje serie än uti åskådningssättet hos styrelsen, som bör styra bolaget såsom *ett* bolag och icke såsom *två*. Funnes icke i styrelsen en person som vore innehafvare af aktier i

tredje serien, så skulle alldeles bestämdt några svårigheter af ofvanbeskrifna art icke finnas.

På grund af hvad sålunda förekommit få vi, i vår ofvan angifna egenskap, enär enligt vårt förmenande annat sätt för lösningen af berörda tvistefråga icke finnes, härmed anhålla om stämning och kallelse å Tanto Aktiebolag, hvars styrelse utgöres af Herrar Grosshandlandene Samuel Godenius, Carl Schwieler och A. G. Lindholm, med yrkanden:

att beslutet om inköp af samtliga aktier i bolaget af tredje serien mot liquid af aktier af andra serien måtte, såsom stridande mot bolagsordningen, förklaras olagligt och i följd deraf ogiltigt i hvad vår rätt angår; samt

att, för den händelse att beslutet till sin form ej skulle anses vara stridande mot bolagsordningen, detsamma i allt fall måtte förklaras icke kunna vara giltigt annat än för så vidt bolagsstämman tillika i laga ordning antager sådan ändring i bolagsordningen, som för tillämpning af beslutet måste förutsättas eller deraf blifva en följd, och Kongl. Maj:ts stadfästelse å sådan ändring vinnes.

Förbehållande vi oss, att genom särskild rättegång emot vederbörande få utföra vår talan om ersättning för den skada, som af beslutets tillämpning för oss kan uppkomma.

Slutligen yrkas ersättning för rättegångskostnaden.

Stockholm den 12 Juni 1880.

F. W. Bergman, J. J. Hagströmer, Edvard Bergman.

f. d. Kommissarie i Riksb. Kapten.

Gustaf E. Schult, Jacques Lamm, Carl Kullberg,

Grosshandlande. Ingenjör. Polisdomare.

W. Walterstorff. Adolf Malmborg,

Kapten.

Samtlige genom
Ernst Uddenberg
enligt fullmakt.»

Vid upprop af målet instälde sig samtliga kändene genom vice Häradshöfdingen Ernst Uddenberg, på grund af denna fullmakt:

»Fullmakt för vice Häradshöfdingen Ernst Uddenberg, eller den han i sitt ställe förordnar, att vid vederbörande domstolar och exekutionsmyndigheter i Sverige, så väl lägre som högre, anhängiggöra, utföra och bevaka vår talan i mål emot Tanto Aktiebolag, angående öfverträdelse af bolagsordningen m, m., samt att jemväl vid alla tillfällen i öfrigt, då vår rätt i berörda afseende kan ifrågakomma, densamma iakttaga och bevaka. Ombudets lagliga åtgärder godkännas.

Stockholm den 31 Maj 1880.

<i>F. W. Bergman,</i>	<i>J. J. Hagströmer,</i>	<i>Edvard Bergman.</i>
f. d. Kommissarie i Riksbanken, innehafvare af 8 aktier i 2:dra serien.	Kapten. Egare af 15 aktier i andra serien af Tanto Aktiebolag.	Egare af 13 aktier i 2:dra serien af Tanto Aktiebolag.
(Sigill.)	(Sigill.)	(Sigill.)

<i>Gustaf E. Schult,</i>	<i>Jacques Lamm.</i>
Grosshandlare. Egare af 66 aktier i Tanto Aktiebolag, 2:dra serien.	Egare af 22 aktier af andra serien i Tanto Bolag.
Herr Gustaf E. Schults egenhändiga namnteckning intyga:	Herr Jacques Lamms egenhändiga namnteckning intyga:
<i>Th. Edling. Axel Georgii.</i>	<i>(oläsligt namn). B. Almgren.</i>

<i>Carl Kullberg.</i>	<i>W. Walterstorff.</i>
Egare af 2 aktier i serien n:o 2.	Egare af fem aktier af serien 2 i Tanto Aktiebolag.
Herr Polisdomaren Carl Kullbergs egenhändiga namnteckning bevitna:	Herr W. Walterstorffs egenhändiga namnteckning intyga:
<i>Th. Naumann,</i> vice Häradshöfding.	<i>Harald Wulff,</i> Grosshandlare.
<i>F. W. Lund,</i> Kanslist.	<i>Fredrik Gullberg,</i> Grosshandlare.

Adolf Malmborg,
Kapten. Egare af 20 aktier i 2:dra serien
af Tanto Aktiebolag.
(Sigill.)»

Å svarande sidan tillstådeskom Grosshandlanden Lindholm personligen, jemväl såsom ombud för de öfrige svarandene; ingifvande Lindholm, för att styrka så väl sin behörighet härutinnan som ock svarandenes egenskap af styrelseledamöter för Tanto Aktiebolag, följande handlingar:

»*Transsumt.* Protokoll, hållet vid ordinarie bolagsstämma med delegarne i Tanto Aktiebolag inom börshuset i Stockholm den 11 Maj 1880 kl. 6 e. m.

§ 11.

Vid härefter med slutna sedlar anställda val utsågos:

till ledamöter af styrelsen:

Herr *C. A. H. Schwieler*,

» *S. Godenius* och

» *A. G. Lindholm*

med alla afgifna (283) röster.

Stockholm som ofvan.

Justeradt den 19 Maj 1880.

Axel Odelberg.

In fidem

Ferd. Svensson,

Not. Publ.

Rätteligen transsumeradt betyga

Joh. Johanson.

(*oläsligt namn*).

»Fullmakt för Herr Grosshandlar A. G. Lindholm eller den han i sitt ställe förordnar att vid Stockholms Rådstufvurätt å mine vägnar afgifva svaromål och föra min talan ej allenast såsom styrelseledamot i Tanto Aktiebolag utan äfven såsom aktieegare i nämnda bolag; å den stämning som f. d. Kommissarien i Riksbanken Herr F. W. Bergman, Herr Kapten J. J. Hagströmer med flere såsom aktieegare i Tanto Aktiebolag å mig jemte Herrar Carl Schwieler och A. G. Lindholm uttagit, hållande jag för giltigt hvad ombudet å mina vägnar lagligen gör och låter.

Stockholm den 14 Juli 1880.

Sam. Godenius.

(Sigill.)

»Fullmakt för Herr Grosshandlaren A. G. Lindholm eller den han i sitt ställe förordnar, att vid Stockholms Rådstufvurätt, å mine vägnar, afgifva svaromål och föra min talan å den stämning som f. d. Kommissarien i Riksbanken Herr F. W. Bergman, Herr Kapten J. J. Hagströmer med flere uttagit å mig jemte Herrar Samuel Godenius och A. G. Lindholm såsom styrelseledamöter i Tanto Aktiebolag, hållande jag för giltigt hvad ombudet lagligen gör och låter.

Stockholm den 21 Juli 1880.

Carl A. H. Schwieler.

(Sigill.)»

Sedan ofvan intagna handlingar blifvit upplästa ingaf och återopade kärande ombudet till stöd för och närmare utveckling af käromålet:

1) Bolagsordning för Tanto Aktiebolag, hvarur här skulle intagas följande:

»Bolagsordning för Tanto Aktiebolag.

§ 1. Under firma: Tanto Aktiebolag, har detta bolag till föremål att i Stockholm bedriva socker-raffineringsrörelse.

§ 2. Bolagets aktiekapital är bestämdt till 3,300,000 Riksdaler Riksmünt och aktiernas antal till 3,300 stycken, hvardera å 1,000 Rdr.

1) Aktierna utgifvas i tre serier, af hvilka första serien benämnes prioritets-aktier.

Dessa aktier, till antalet 1,000 för tillhoppa en million Riksdaler, bära en årlig ränta af 6 procent, hvilken utbetalas halfårsvis i Juni och December månader, hvaremot dem icke tillkommer någon andel i företagens vinst utöfver sagda ränta.

Till dessa aktiers förräntande och infriande afsätter bolaget, innan någon ränta eller vinst tillgodoberäknas 2:dra eller 3:dje seriens aktier, för hvarje år 120,000 Riksdaler, hvarmed infriandet sker under loppet af 12 år, genom årlig utlottning, verkställd minst en månad före betalningen, som eger rum i Juni månad; skolande inlösta aktier genast öfverkorsas

och vid nästpåföljande ordinarie bolagsstämma förstöras, hvar-
 efter det sålunda amorterade prioritets-aktiekapitalet blifver
 såsom bolagets reservfond att anse. Såsom en ytterligare sä-
 kerhet för gäldandet af prioritets-aktiernas innehåll till kapital
 och ränta, nedsättas uti bank eller taka händer inteckningar
 näst efter premielånet uti Tanto fasta egendom för 1,200,000
 Riksdaler Riksmynt.

2) Aktier af andra serien utgifvas till ett antal af 2,000
 för tillhopa två millioner Riksdaler, hvaraf 30 procent inbe-
 talas en månad efter det bolaget blifvit konstitueradt, samt
 återstående 70 procent, efter styrelsens uppmaning, i delar af
 35 procent med en mellantid af minst två månader.

Å andra seriens aktier betalas hvarje år i December må-
 nad 6 procent årlig ränta, och utdelas i påföljande Maj må-
 nad, lika på hvarje aktie, öfverskottet af föregående årets vinst,
 sedan först blifvit afsatte eller använde 120,000 Riksdaler till
 årsränta och amortering å prioritets-aktierna, samt för öfrigt
 i den ordning efterföljande punkt stadgar.

3) Aktier af tredje serien utgifvas till ett antal af 300
 för tillhopa 300,000 Riksdaler, och skola användas till betal-
 ningsmedel vid liqviden af Tanto fasta egendom. Å dessa
 aktier sker icke någon ränte- eller vinstutdelning förr än

1:o 12 procent utgått till ränta och amortering å ak-
 tierna af 1:sta serien;

2:o 9 procent utgått till ränta och vinst för föregående
 året å aktierna af 2:dra serien; men efter dessa förbindelsers
 fullgörande inträder rätt för 3:dje seriens aktier att jemväl åt-
 njuta ända till 9 procent ränta och vinst, hvarefter uppkom-
 mande öfverskott fördelas lika mellan samtliga aktier af 2:dra
 och 3:dje serierna.

4) Bolaget träder i verksamhet och anses konstitueradt
 när 3,000 aktier blifvit tecknade.

Önskar tecknare af aktier i andra eller tredje serien att

erhålla tillhoppa 5 aktier i samma bref, göre derom anmälan vid teckningen.

5) Aktiebref utfärdas först då hela det belopp, hvarå de lyda, blifvit inbetaldt.

§ 5. 1. Alla aktier utställas till viss man.

§ 9. Aktie medför rätt till motsvarande andel i bolagets alla tillhörigheter. Innan bolaget upplöses och alla dess gällande skulder blifvit godtgjorda, må vidare utdelning af tillgångarne icke ega rum, än att, enligt senaste bokslut, och det ej äldre än för det sist föregående året, öfverskott finnes, motsvarande minst två procent af aktiekapitalet för aktierna af andra och tredje serierna.

§ 11. Bolagets angelägenheter handhafvas af en styrelse, som har sitt säte i Stockholm, hvars Rådstufvu-Rätt är bolagets laga domstol i alla de mål, för hvilka ej annorlunda i lag stadgas.

Styrelsen, som består af högst fem ledamöter, har under sin förvaltning all bolagets såväl fasta som lösa egendom jemte andra dess tillgångar, samt ombestyr de företag bolaget beslutat. Styrelseledamöterna kunna sig emellan dela göromålen och ega, hvar och en i de styrelsegrenar som blifvit honom uppdragna, att, utan behof af särskildt bemyndigande, handla och bolagets angelägenheter förvalta. Styrelsen skall ock utse en af sina ledamöter, som i ekonomiska och kommunala frågor bolaget företräder och dess rätt bevakar och iakttagar. Ombud för utförande af rättegång eller bevakande af annan bolagets angelägenhet eger styrelsen efter behag antaga och med fullmakt förse.

§ 26. Denna bolagsordning kan icke förändras annorlunda, än genom beslut å ordinarie bolagsstämma, med en pluralitet för förändringen af två tredjedelar utaf de tillstädesvarandes röster. Beslut om sådan förändring är dock icke till efterlefnad gällande, innan Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse derå erhållits.

Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder.
CARL.
(Sigill).

G. Lagerstråle.»

2. »*Transumt.* Protokoll, hållet vid ordinarie bolagsstämma med delegarne i Tanto Aktiebolag inom börshuset i Stockholm den 11 Maj 1880 kl. 6 e. m.

Närvarande:

Ledamöterna i styrelsen:

	II Serien	III Serien	Röster
Herr C. A. H. Schwieler	32	100	20
» S. Godenius	5	—	5
» A. G. Lindholm	20	—	20
och öfrige aktieegare:			
» Axel Odelberg	55	—	20
» Jacques Lamm	22	—	20
Herr F. W. Bergman.....	8	—	8
Herr J. J. Hagströmer	15	—	15

	II Serien	III Serien	Röster
Herr A. Malmberg	20	—	20

Herr W. Walterstorff	5	—	5

Herr K. Kullberg	2	—	2

Herr Gust. E. Schult	30	—	20

Herr E. Bergman	13	—	13
Tillsammans representerade	743	300	654

§ 1.

Sedan en stund förflutit utöfver den för stämman utsatta tid, utan att andra än här ofvan antecknade aktieegare låtit anmäla sig till protokollet, öppnades stämman af Herr Godenius, hvilken anmodade de närvarande, att sig emellan utse ordförande, hvartill valdes Herr Axel Odelberg.

§ 7.

Härefter uppläste Herr Ordföranden bifogade skrivelser *Bil. Litt. C, D och E.*

Under den med anledning af dessa skrivelser uppkomna diskussion yrkade Herrar Jacques Lamm och F. W. Bergman afslag å deri gjorda framställningar, af det skäl att de ansågo dem strida emot bolagsordningen, hvaremot bifall yrkades af åtskilliga andra talare, af hvilka dock de fleste voro af den åsigt, att innehafvarne af tredje seriens aktier borde erbjuda något högre pris för aktierna af andra serien än 1,050 kronor per stycke.

Sedan innehafvarne af tredje seriens aktier för en stund aflägsnat sig för att samråda och åter inkommit samt förkla-

rat sig vara villige att betala 1,100 kronor per stycke för de ifrågavarande aktierna af andra serien, gjorde Herr Ordföranden den framställning huruvida aktieegarne ville besluta att bolaget skulle köpa samtliga tredje seriens aktier för ett pris af 1,000 kronor per stycke, och sälja 300 aktier af andra serien för ett pris af 1,100 kronor per stycke, allt med kuponger från och med år 1880, med företrädesrätt för innehafvarne af tredje seriens aktier att till sig lösa dessa 300 aktier af andra serien.

Efter det denna framställning blifvit med blandade *ja* och *nej* besvarad, enligt Herr Ordförandens mening med öfvervägande *ja*, yrkade Herr Hagströmer votering, hvarpå följande voteringsproposition godkändes: Den som bifaller att bolaget inköper samtliga aktierna af tredje serien med tillhörande kuponger från och med år 1880 för 1,000 kronor per stycke samt tillika säljer 300 aktier af andra serien med kuponger från och med år 1880 till nuvarande innehafvarne af tredje seriens aktier för ett pris af 1,100 kronor per stycke röste *ja*; den det ej vill röste *nej*, och vinner *nej* anses frågan hafva förfallit.

Voteringen utföll med 480 *ja* mot 153 *nej*, hvadan ofvanstående *ja*-proposition var af stämman antagen.

Häremot reserverade sig Herr Jacques Lamm, F. W. Bergman och J. J. Hagströmer, hvarjemte Herr Bergman anhöll att få utdrag af detta protokoll i hvad som rörer nu afgjorda fråga.

§ 8.

Herr Ordföranden uppläste härefter det under Litt. F bifogade förslag till ändringar af bolagsordningen, hvarefter, på hemställan af Herr Reutersvärd, beslöts att, i och för behandlingen af detta förslag, denna bolagsstämma skulle ajourneras, och en komité af 5 personer tillsättas, för att genomgå och yttra sig öfver samma förslag.

Herr Rundqvist anhöll att få till protokollet antecknadt,

att han icke samtyckte till beslut om ändring i bolagsordningen, i hvilken anhållan Herrar F. W. Bergman, J. J. Hagströmer och Gust. E. Schult instämde.

§ 12.

och beslöts att bolagsstämman skulle fortsättas den 19 dennes kl. 1 e. m. å Stockholms Börs.

Stockholm som ofvan.

In fidem

Ferd. Svensson,

Not. Publ.

Anmodad protokollsförare.»

Afskrift.

Protokoll, hållet vid fortsatt ordinarie bolagsstämma med delegarne i Tanto Aktiebolag inom börshuset i Stockholm den 19 Maj 1880 kl. 1 e. m.

Närvarande.

Ledamöterna i styrelsen:

	II Serien	III Serien	Röster
Herr C. A. H. Schwieler	32	100	20
» S. Godenius	5	—	5
» A. G. Lindholm	20	—	20
och öfrige aktieegare:			
» Axel Odelberg	55	—	20

Herr F. W. Bergman	8	—	8

Herr Jacques Lamm	22	—	20

	II Serien	III Serien	Röster
Herr J. J. Hagströmer	15	—	15

Herr G. E. Schult	66	—	20

Herr A. Malmberg	20	—	20

Tillsammans representerade	538	300	460

§ 1.

Upplästes till justering protokoll, hållet vid denna ordinarie stämmas början den 11 innevarande månad, dervid Herr Jacques Lamm anmärkte, att jemväl han varit en bland de personer, hvilka anhållit få till protokollet antecknad, att de ej komme att samtycka till beslut om ändring i bolagsordningen, hvarom § 8 i protokollet förmäler.

Herr Bergman anmärkte mot protokollet, att deri ej fans införd hans vid stämman framställda begäran, att frågan om inköp af aktier af tredje serien då skulle uppskjutas, för att blifva föremål för behandling vid fortsatt eller extra stämma, men, att hans anhållan derom blifvit lemnad utan afseende.

Sedan stämman vitsordat riktigheten af Herrar Lamms och Bergmans uppgifter i berörda hänseende, lemnades protokollet i öfrigt utan anmärkning.

§ 2.

Herr J. Lamm, hvilken på begäran erhöi ordet, yttrade, att, då han vore hindrad längre uppehålla sig vid dagens stämma, han ville hafva i protokollet antecknad, att i händelse styrelsen på de i § 7 i protokollet för den 11 dennes omförmälda vilkor inlöser aktierna af tredje serien innan det då fattade

beslutet, hvilket Herr Lamm ämnade öfverklaga, vunnit laga kraft, han komme att hålla styrelsen ansvarig för den förlust, som derigenom komme att uppstå.

Herr Bergman anhöll att få till protokollet antecknadt, att äfven han ämnade besvära sig öfver berörda beslut, i sammanhang hvarmed han uppläste följande skrifvelse: *Litt. A.*

»Till protokollet vid fortsatt bolagsstämma med Tanto Aktiebolags delegare den 19 Maj 1880.

Till bolagsstämmans kännedom anhåller jag få meddela, det jag har för afsigt att Kongl. Maj:ts nädiga pröfning underställa bolagsstämmans beslut att inköpa alla aktier i Tanto Aktiebolag af tredje serien. Detta beslut anser jag för min del vara emot bolagsordningen stridande, emedan det leder till borttagande af hela tredje serien, som dock, enligt 2:dra och 8:de §§ i bolagsordningen, ovilkorligen skall finnas, så länge bolaget eger bestånd. Då således bolagsstämmans berörda beslut ännu icke kan anses vara laga kraftvunnet, yrkar jag att bolagsstämman måtte besluta:

att köpet af tredje seriens aktier icke bringas till verkställighet förr än Kongl. Maj:ts nädiga utlåtande öfver beslutets laglighet erhållits. På detta yrkande begär jag proposition.

F. W. Bergman.»

§ 3.

Ordföranden Herr Odelberg anmälde härefter, att de vid stämmans början den 11 dennes utsedde och i § 12 omförmälde komiterade genomgått och granskat det vid samma protokoll bifogade förslag till ändringar i bolagsordningen samt att komiterade godkänt samma förslag, hvilket härefter i sin helhet upplästes.

Herrar Hagströmer och Bergman yttrade, att beslut först skulle fattas derom, huruvida styrelsen skulle vara berättigad

att inköpa tredje seriens aktier förr än bolagsordningen blivit behörigen ändrad.

Andre talare åter voro af den mening, att det redan fattade beslutet om inköp af tredje seriens aktier ej nödvändigt påkallade någon ändring i bolagsordningen. Bolaget vore nemligen oförhindradt att inköpa tredje seriens aktier och derefter förvara dem i kassakistan.

Sedan diskussionen förklarats slutad, beslöt stämman till en början, i afseende å föredragningsättet, att först skulle afgöras huruvida Kongl. Maj:ts sanktion på ändringar i bolagsordningen skulle sökas eller ej, samt att först derefter skulle behandlas Herr Bergmans ofvan intagna, skriftliga förslag.

Herr Ordföranden hemställde härefter huruvida stämman behagade godkänna de af komiterade föreslagna ändringar i bolagsordningen och besluta att genom styrelsens försorg derå söka Kongl. Maj:ts sanktion.

Denna proposition blef med blandade ja och nej besvarad, hvarjemte votering begärdes.

Herrar Hagströmer, Bergman och Schult anmälde att de reserverat sig emot inlösen af tredje seriens aktier och att de därför ej kunde deltaga i voteringen.

Härefter framställde Herr Ordföranden följande af stämman godkända voteringsproposition:

»Den som godkänner det af komiterade framställda förslag till ändringar i bolagsordningen och beslutar att styrelsen skall till Kongl. Maj:t ingå med begäran om stadfästelse å samma förslag, röste ja. Den det ej vill, röste nej. Vinner nej har stämman beslutat, att för närvarande ej ingå till Kongl. Maj:t med anhållan om ändring af bolagsordningen.»

Voteringen, i hvilken Herr Schwieler ej deltog, utföll med 146 ja mot 222 nej, hvadan således stämman fattat det beslut som nej-propositionen omförmäler.

Emot beslutet reserverade sig Generaldirektör Ros.

Friherre Palmstierna anhöll att få till protokollet antecknad sin nu uttalade mening, att han ansåge beslutet om inköp af tredje seriens aktier vara upphäfdt derigenom att bolaget trodde sig kunna underlåta vidtaga ändringar i bolagsordningen, hvilka måste anses vara en oundviklig följd af beslut om inköp af tredje seriens aktier, hvaraf följden blef att bolaget skulle kringgå bolagsordningens föreskrift i fråga om sanktion af beslutade ändringar.

§ 4.

Till behandling företogs härefter Herr Bergmans här ofvan framställda förslag, eller att bolagsstämman måtte besluta:

»att köpet af tredje seriens aktier icke bringas till verkställighet förr än Kongl. Maj:ts nådiga utlåtande öfver beslutets laglighet erhållits».

Herr Ordföranden förklarade sig ej kunna framställa proposition på ifrågavarande förslag, emedan om den utaf Herr Bergman hyllade meningen blefve inom bolagsstämman segerande stämman, sedan den nyss beslutat att någon reglements-förändring icke skall för närvarande hos Kongl. Maj:t begäras, genom ett beslut enligt Herr Bergmans framställning skulle till all kraft och verkan upphäfva det beslut i ofvan nämnda riktning, som stämman med stor majoritet fattade den 11 i denna månad.

Herr Hagströmer anmälde till protokollet sin protest och sin reservation emot Herr Ordförandens propositionsvägran, hvilken han ansåg vara obefogad.

§ 5.

För att justera detta protokoll, hvilket skulle ega rum å Tanto Aktiebolags kontor Lördagen den 22 dennes kl. 2 e. m., utsågos förutom Herr Ordföranden Herrar Hagströmer och Otto Åhrberg; öfriga nu närvarande aktieegare obetaget att jemväl tillstädeskomma och justeringen öfvervara, om de så

för godt funne, hvarefter, och då något vidare ej förekom, denna ordinarie bolagsstämma upplöstes.

Stockholm som ofvan.

in fidem
Sven Wessberg,
Not. Publ.

Justeradt den 22 Maj 1880.

Axel Odelberg.

J. J. Hagströmer.

Otto Åhrberg.

Att förestående transsumt och afskrift äro lika lydande med hufvudskrifterna betygas.

Stockholm den 24 Maj 1880.

Ex officio
Sven Wessberg,
Not. Publ.
(Sigill.)

3) *Afskrift.* Ingifvet den 1 Maj 1880. *Bil. Litt. C.*

Till Styrelsen för Tanto Aktiebolag.

Undertecknade få härmed till öfverläggning och beslut vid ordinarie bolagsstämma den 11 Maj innevarande år framställa följande:

Enligt nu gällande bolagsordning af den 26 Augusti 1865 är bolagets *aktiekapital* bestämdt till 3,300,000 kronor, fördelat i 3,300 aktier, hvarje å 1,000 kronor.

Aktierna äro, enligt bolagsordningen, fördelade i tre serier:

1:o *Första serien*, innehållande 1,000 aktier å tillsammans 1 million kronor, med förmånsrätt till 6% årlig ränta, men utan andel i bolagets vinst; och skulle dessa aktier efter utlottning af bolaget inlösas.

2:o *Andra serien*, innehållande 2,000 aktier å tillsam-

mans 2 millioner kronor, med förmånsrätt efter första serien till 9% framför tredje seriens aktier.

3:o *Tredje serien*, innehållande 300 aktier å tillsammans 300,000 kronor, med rätt till utdelning först efter första och andra serierna.

Jemlikt bolagsordningens föreskrift äro emellertid numera samtliga aktierna i *första serien* efter utlottning, af bolaget inlösta.

Hvad åter angår *tredje seriens* aktier, hvilka vid bolagets stiftande användes till betalningsmedel vid likvider af Tanto fasta egendom, så är tillvaron af denna serie ett obehagligt hinder för bolaget, i det att, då hvarje utveckling af bolagets verksamhet och alla deraf härflytande kostnader komma att hufvudsakligen drabba tredje serien, detta måste för hvarje styrelse verka mer eller mindre förlamande i dess förvaltning af en industriel rörelse sådan som den förevarande, hvilken med nödvändighet måste följa med vår tids uppfinningar inom sockerindustriens område och hvilka ofta betinga icke obetydliga kostnader. Det måste därför vara i bolagets välförstådda intresse att tredje serien försvinner, och då bolaget för vinnande af detta mål har att förfoga öfver en reservfond, uppgående till nära 1 million kronor, få undertecknade hemställa, att bolagsstämman måtte besluta:

att tredje seriens aktier skola till deras nominela värde af bolaget inlösas.

Om denna framställning vinner bolagsstämmans bifall, och då i följd deraf, att *dels* första seriens aktier äro utlottade, *dels* och tredje seriens aktier skola inlösas, bolagets aktiekapital således kommer att utgöra nominelt 2 millioner kronor, hemställas vidare att bolaget måtte besluta:

att hos Kongl. Maj:t söka fastställelse å sådan ändring i bolagsordningen, att aktiekapitalet skall utgöra 2 millioner, fördeladt i 2,000 aktier, hvardera å 1,000 kronor.

Härjemte bifogas *förslag till de ändringar i bolagsord-*

ningen, som häraf blifva en följd, och hvarå Kongl. Maj:ts fastställelse skulle komma att sökas.

Stockholm den 1 Maj 1880.

C. F. Palmstierna.

Axel Odelberg.

A. E. Ros.

Patric Reuterswärd.

W. Stråle.

Afskrift.

Ingifvet den 1 Maj 1880.

Bil. Litt. D.

Lindholm.

N:o 2.

Till Styrelsen för Tanto Aktiebolag.

Under förutsättning, att den af oss gjorda särskilda framställning till innevarande års ordinarie bolagsstämma, angående dels inlösen af tredje seriens aktier, dels åtskilliga ändringar i bolagsordningen, varder af bolagsstämman bifallen, få vi jemväl till ordinarie bolagsstämman hemställa, att bolaget måtte besluta

att, så snart berörda ändringar i bolagsordningen blifvit af Kongl. Maj:t fastställda, styrelsen skall utsläppa de icke utgifna 300 aktierna af andra serien till det pris som af innevarande års ordinarie bolagsstämma varder bestämdt, och med förmånsrätt för förutvarande siste innehafvarne af den inlösta tredje serien att teckna berörda aktier till sålunda fastställt pris.

Stockholm den 1 Maj 1880.

C. F. Palmstierna.

Axel Odelberg.

A. E. Ros.

Patric Reuterswärd.

W. Stråle.

Afskrift.

Ingifvet den 1 Maj 1880.

Bil. Litt. E.

Lindholm.

Sedan till vår kännedom kommit, att vid instundande bolagsstämma med Tanto Aktiebolag fråga förekommer an-

gående inlösen af tredje seriens aktier samt om utsläppande af 300 aktier af andra serien, få undertecknade, innehafvare af samtliga tredje seriens aktier, härmed förklara oss villiga att, i händelse ofvan nämnda förslag vinner bolagsstämmans godkännande, till bolaget aflåta våra aktier af tredje serien för ett pris af 1,000 kronor för hvarje aktie, dock med vilkor att vi ega förmånsrätt att teckna oss för att köpa de 300 aktier af andra serien, hvilka skola utsläppas, mot ett pris af högst 1,050 kronor per aktie med ränta och vinstkupong från och med 1880, genom hvilket inköp bolaget tillskyndas en vinst af 15,000 kronor.

Stockholm den 28 April 1880.

	Antal aktier
J. E. I. Dubost	100
Carl A. H. Schwieler, egare af	100
Helena Åhrberg, Enkefru, egarinna af	70
Adèle Åhrberg, Enkefru, genom Carl Meurling enligt fullmakt, egarinna af	7
Lotten Åhrberg, egarinna af	5
Hj. Åhrberg, för	3
Otto Åhrberg	6
Clas Åhrberg	3
Carl Meurling	6
Summa	300

Afskrift.

Fullmakt för Löjtnant Carl Meurling att för mina i Tanto Aktiebolag egande sju (7) aktier af tredje (3:dje) serien underteckna en till bolagsstämman ingifven förklaring angående försäljning af nämnda aktier samt köp af motsvarande antal aktier af andra serien till det pris som varder bestämdt.

Ombudets lagliga åtgärder godkännas.

Tjellma Ön den 22 April 1880.

Adèle Åhrberg,
född *Ruben.*
(L. S.)

Rätt afskrifvet från bilagorna C, D och E till det af mig förda protokollet vid ordinarie bolagsstämma med Tanto Aktiebolag den 11 Maj 1880 betygar.

Stockholm den 28 Maj 1880.

Ex officio
Ferd. Svensson,
 Not. Publ.
 (Sigill.)

4) *Afskrift.* Kongl. Maj:ts nådiga resolution uppå en af Tanto Aktiebolag, genom Grosshandlarne Sam. Godenius, Carl A. H. Schwieler och A. G. Lindholm, gjord underdånig ansökan att, sedan bolaget vid bolagsstämma den 2 Maj innevarande år efter omröstning med 297 röster mot 59 fattat beslut om ändring af § 2 mom. 3 uti den för bolaget den 26 Augusti 1865 fastställda bolagsordning, Kongl. Maj:t täcktes meddela stadfästelse å nämnda beslut, enligt hvilket nämnda moment skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Aktier af tredje serien utgifvas till ett antal af 300 för tillhopa 300,000 riksdaler, och skola användas till betalningsmedel vid liqviden af Tanto fasta egendom. Under de första tolf åren, intill dess samtliga aktierna af första serien blifvit inlösta, sker på aktierna af tredje serien icke någon räntee eller vinstutdelning förr än

a) Tolf procent utgått till ränta och amortering å aktierna af första serien;

b) Nio procent utgått till ränta och vinst för föregående året å aktier af andra serien.

Efter dessa förbindelsers fullgörande inträder rätt för tredje seriens aktier att jemväl åtnjuta ända till 9 procent ränta och vinst, hvarefter uppkommande öfverskott fördelas lika mellan aktier af andra och tredje serierna.

Sedan aktierna af första serien blifvit till fullo inlösta, inträda aktierna af tredje serien uti lika rätt med aktierna af andra serien, och böra mot dylika utbytas; emot bifall

till hvilken ansökning Grosshandlanden W. H. Kempe uti ingifven skrift protesterat; gifven Stockholms slott den 5 December 1870.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit denna underdåniga ansökning sig föredragas, men då det ifrågavarande bolagsstämmobeslutet, hvilket icke blifvit af samtliga innehafvare af aktier utaf andra serien enhälligt fattadt, skulle, om det blefve fastställt, kunna lända nämde aktieinnehafvare till förfång, vill Kongl. Maj:t icke å samma beslut meddela stadfästelse.

Hvilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder.

C A R L.

(Sigill.)

Axel Bergström.

Resolution på underdånig ansökning om fastställelse å beslutad ändring af § 2 mom. 3 uti den för Tanto Aktiebolag gällande bolagsordning.

Att förestående afskrift är lika lydande med det i Kongl. Civildepartementet förvarade koncept till höga originalet betygar.

Stockholm den 13 Maj 1880.

Ex officio

Rudolf Ädelgren,

Registrator.

Efter föredragning häraf inlemnade svaranden Lindholm, till käromålets bemötande, denna skrift.

»Till Stockholms Rådstufvu-Rätt!

Då 25 § i den af Kongl. Maj:t under den 26 Augusti 1865 fastställda bolagsordningen för Tanto Aktiebolag uttryckligen föreskrifver, att möjligen uppkommande tvister emellan delegarne eller emellan dessa och styrelsen i ämnen, som röra bolaget och icke kunna genom beslut vid allmän bolagsstämma slitas, icke få dragas inför domstol, utan böra afgöras af tre

gode män, af hvilka de tvistande utvälja hvar sin och desse utse den tredje, och då det af Herr Bankokommissarien Bergman m. fl. emot oss instämnda käromålet just är ett sådant ämne; så bestrida vi domstolens behörighet att upptaga det samma till behandling. — Stockholm den 26 Juli 1880.

Å egna och Herrar Sam. Godenii och Carl A. H. Schwieblers vägnar enligt fullmakter — i egenskap af styrelse för Tanto Aktiebolag.

A. G. Lindholm.»

Som upplästes; och skulle här intagas berörde 25 §, så lydande:

»§ 25. Möjligen uppkommande tvister emellan delegare eller emellan desse och styrelsen i ämnen, som röra bolaget och icke kunna genom beslut vid allmän bolagsstämma slitas, få icke dragas inför domstol, utan böra afgöras af tre gode män, af hvilka de tvistande utvälja hvar sin och desse två utse den tredje. Om vid detta sistnämnda val gode männen ej äro ense, tillsättes den tredje genom lottning emellan de föreslagne. Treddas någon af de tvistande att sjelf nämna god man, och sådant icke fullgör inom åtta dagar, sedan hans motpart honom om sitt val lemnat bevislig underrättelse, eger motparten utse båda gode männen. Uteblifver någon af de tvistande, efter erhållen kallelse, utan laga förfall, vid gode männens sammankomst, äro desse af sådant uteblifvande oförhindrade att tvistefrågan afgöra i det skick densamma af den tillstädeskommande parten öfverlemnas. Gode männens beslut är för de tvistande lika gällande som laga kraftvunnen dom.

För att utveckla de skäl, hvarpå kärandena stödde sin åsigt att ifrågavarande mål tillhörde allmän domstols pröfning och icke kunde afgöras genom kompromiss, anhöll kärande ombudet om uppskof med målet på tre veckor, emot hvilken anhängan Lindholm icke hade något att erinra; och utsattes målet att ånyo förekomma Måndagen den 16 nästkommande Augusti, klockan elfva förmiddagen, då parterne borde återkomma,

kärandene beredde att utveckla sin talan uti nyssberörda hänseende. Afsades. Afträdde.

Den 16 Augusti.

D. S. Vid upprop af det från den 26 sistlidne Juli till denna dag uppskjutna målet emellan Herr för detta Kommisarien i Sveriges Riksbank, Riddaren af Kongl. Nordstjerneorden m. m. J. W. Bergman med flere, såsom aktieegare uti Tanto Aktiebolag, kärande, samt styrelsen för bemälda bolag, svarande, instälde sig, såsom förut, å kärandesidan vice Häradshöfdingen Ernst Uddenberg, samt å svarandesidan Grosshandlanden Anders Gustaf Lindholm, af hvilka kärandeombudet inlemnade en så lydande skrift:

»Till Stockholms Rådstufvu-Rätt!

Sedan i uppskjutna målet mellan oss, kärande, och Tanto Aktiebolag genom dess styrelse, svarande, angående öfverträdelse af bolagsordningen, vid sista rättegångstillfället svaranden framställt invändning emot domstolens behörighet att till pröfning upptaga ifrågavarande sak, så få vi härmed till bemötande af berörda invändning vördsamt anföra följande:

Svarandebolagets styrelse åberopar till stöd för nämnda invändning § 25 i bolagsordningen, hvari stadgas, att »möjligen uppkommande tvister emellan delegarne eller emellan dessa och styrelsen i ämnen, som röra bolaget, och icke kunna genom beslut vid allmän bolagsstämma slitas, få icke dragas inför domstol, utan böra afgöras af tre gode män», hvilka utses på sätt nämnda § närmare bestämmer och hvilkas beslut är för parterne bindande; förmenande styrelsen att ifrågavarande kärsmål just är ett sådant ämne.

Då det skriftliga förslag till bolagsstämman, som föranledt ifrågavarande enligt vår åsigt så lagstridiga beslut, lyckligen kunnat se dagen, utan att styrelsens herrar ledamöter i

denna sin egenskap behöft att under detsamma utsätta sina namn, hafva de nu trott sig kunna framkomma med det påstående, att ifrågavarande ämne ej varit af beskaffenhet att kunna utgöra föremål för omröstning å allmän bolagsstämma och förty böra behandlas af kompromiss, ehuru likväl samma styrelseledamöter genom sitt deltagande i omröstningen tydligen ådagalagt att de förut varit af åsigt att frågan kunde afgöras genom omröstning å bolagsstämma, en omkastning i åsigt eller en sällspord förmåga att bedöma samma sak från två olika sätt, som, i fall uti detta mål vore fråga om deras egen åsigt såsom enskilde styrelseledamöter, visserligen skulle förefallit anmärkningsvärd, men som uti denna sak, hvori ju bolagsstyrelsen har att utföra *bolagets* talan, men icke att gifva uttryck åt någon styrelseledamöternes enskilda åsigt, måste väcka desto större förvåning som bolaget ju genom berörda beslut å bolagsstämman måste anses hafva för styrelsen tillkännagifvit sin uppfattning, att frågan kunnat genom bolagsstämmans beslut slitas, hvilken uppfattning åter synes oss hafva bort för styrelsens handlingssätt vara den ledande.

Ehuru det alltså synes oss i högsta grad inkonseqvent att bolaget, som förut tagit sig för att emot vårt bestridande fatta ifrågavarande beslut, nu genom styrelsen förklarar ämnet för beslutet ej hafva varit af beskaffenhet att kunna utgöra föremål för bolagsstämmans beslut, genom hvilket påstående beslutets olaglighet redan synes oss vara af bolaget medgifven, vilja vi dock här utveckla vår åsigt hvarför, sedan bolagsstämmobeslutet nu en gång tillkommit, pröfningen af käromålet i denna sak, sådant det blifvit väckt, tillkommer domstol och icke kompromiss.

Till en början har, såsom anmärkts, *beslut å bolagsstämma redan fattats*; och som frågan om inköp eller ej af aktierna af tredje serien alltså redan blifvit medelst omröstning behandlad, kan här ej längre vara fråga om en sådan frågas »*slitande*» genom vare sig bolagsstämmobeslut eller genom kom-

promiss, utan är här fråga om, huruvida det fattade *bolagsstämmbeslutet* är lagligt eller icke, det vill säga öfverensstämmet eller icke med den af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordningen. Skulle ock den förevarande tvistefrågan böra bedömas utan hänsyn till att beslut redan fattats, så utgör den i allt fall icke en fråga »som rörer bolaget», i den mening nemligen, hvori nämnda bestämming förekommer i § 25 bolagsordningen, utan berör denna fråga helt enkelt *vår enskilda rätt* såsom delegare i bolaget, på det sätt nemligen, att derpå hvilat afgörandet af frågan, huruvida vår enskilda rätt gent emot bolaget blifvit genom beslutet kränkt och vår af sådant förhållande beroende rätt att af bolaget kräva ersättning för den oss genom samma beslut tillfogade skada, hvilket är en fråga som icke kan anses i förutnämnda mening »röra bolaget», utan endast, såsom sagdt är, hafva till föremål vår enskilda rätt. — Käromålet, såsom alltså icke afseende någon vår fordran att få den till bolagsstämman fastställda *propositionen* afgjord af domstolen, utan att få afgjord den promiss, hvarpå konklusionen om vår enskilda rätt till ersättning bör stödjas, tillkommer det således domstol att upptaga, men icke kompromiss.

Detta förhållande hafva vi i stämmingsansökningen sökt klargöra derigenom, att vi till våra yrkanden om domstolens förklaring, huruvida beslutet varit lagligt eller icke, gjort ett eljest temligen öfverflödigt tillägg, innefattande förbehåll för oss att få särskildt utföra vår talan om ersättning. Hade vi i detta mål framställt yrkande om ersättning, torde väl icke något tvifvel bort förefinnas derom, att det tillkommit domstol att upptaga en sådan fråga, och för att domstolen skulle kunnat tillerkänna oss sådan fordrad ersättning, hade domstolen jemväl varit nödgad att inlåta sig å pröfningen af promissen eller bolagsstämmbeslutets laglighet eller olaglighet. — Enligt vår uppfattning förändras icke detta förhållande derigenom, att vi med stämningen i fråga endast åsyfta att vinna

domstolens yttrande i afseende å premissen, men förbehålla oss att en annan gång begära konklusionen.

Enligt vår åsigt är detta tillvägagående fullt lagligt; men skulle domstolen ock vara af den åsigt, att ett sådant påstående icke må kunna af domstolen enligt svensk rättegångsordning besvaras, hvilket vi dock tro, så skulle sådant förhållande endast föranleda dertill, att käromålet i det slutliga utslaget blefve ogilladt; men tillkommer det i allt fall domstolen att till pröfning upptaga käromålet, sådant det nu blifvit väckt.

Af dessa skäl yrka vi ogillande af den framställda invändningen emot domstolens behörighet, samt att domstolen måtte förklara sig behörig att saken till pröfning upptaga, och förelägga bolaget att ingå i svaromål i hufvudsaken; efter hvars afgifvande vi förbehålla oss rätt att få i hufvudsaken vidare oss yttra.

Stockholm den 16 Augusti 1880.

*J. W. Bergman, J. J. Hagströmer, Edvard Bergman,
Gustaf E. Schult, Jacques Lamm, Carl Kullberg,
W. Walterstorff, Adolf Malmborg,*

genom
Ernst Uddenberg,
enligt fullmakt.»

Lindholm, som icke påkallade uppläsningen af berörda skrift, utaf hvilken han sade sig redan hafva tagit del, bestred, fortfarande, under åberopande af § 25 uti de för bolaget gällande stadgar, domstolens behörighet att ifrågavarande mål till pröfning upptaga; och afsades att Rådstufvu-Rätten ville, derest laga hinder icke mötte, meddela utlåtande uti berörda hänseende Måndagen den 6 nästkommande September, klockan tolf på dagen, ehvad parterne då komme tillstädes eller icke. Afträdde.

Den 3 September.

Uti målet, som den 16 nästlidne Augusti senast förevarit, mellan Herr för detta Kommissarien i Sveriges Riksbank

Riddaren af Kongl. Nordstjerneorden m. m. J. W. Bergman med flere, såsom aktieegare uti Tanto Aktiebolag, kârande, samt styrelsen för bemälda bolag, svarande, öfverlade Rådstufvurätten till följande

Beslut:

Enär § 25 uti den för Tanto Aktiebolag gällande, den 26 Augusti 1865 af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordning innehåller, att möjligen uppkommande tvister emellan delegare eller emellan desse och styrelsen i ämnen, som röra bolaget och icke kunna genom beslut vid allmän bolagsstämma slitas, icke få dragas inför domstol, utan böra afgöras af tre gode män, utsedde på sätt uti §:n närmare angifves, samt förevarande mål, uti hvilket åtskillige aktieegare uti Tanto Aktiebolag instämt bolagets styrelse med yrkande, i främsta rummet, att ett vid ordinarie bolagsstämma fattadt beslut måtte, så vidt det anginge kârandena, förklaras ogiltigt, afser ett sådant ämne, om hvars behandling uti ofvannämde § är meddelad föreskrift, ty finner Rådstufvurätten det sig ej tillkomma att ifrågavarande mål till pröfning upptaga.

Den 6 September.

Jemlikt Rådstufvurättens beslut den 16 nästlidne Augusti päropades åter målet mellan Herr för detta Kommissarien i Sveriges Riksbank, Riddaren af Kongl. Nordstjerneorden m. m. J. W. Bergman med flere, såsom aktieegare uti Tanto Aktiebolag, kârande, samt styrelsen för bemälda bolag, svarande, hvarvid kâranden instälde sig genom ombud, e. o. Kammarskrifvaren Berndt Hedgren, enligt denna fullmakt:

»(Stämpel.) Stockholm den 6 September 1880.

Innehafvaren befullmäktigas att hos Stockholms Rådstufvurätt denna dag utföra och bevaka kârandenes talan i uppskjutna målet emellan Herr f. d. Kommissarien J. W. Bergman m. fl., kârande, och Tanto Aktiebolag, svarande, angä-

ende öfverträdelse af bolagsordning; och godkännas ombudets lagliga åtgärder. Som ofvan

Innehafvare

Enligt fullmakt

Berndt Hedgren,

Ernst Uddenberg.

e. o. Kammarskrifvare i Tullverket.»

Deremot lät sig svaranden icke afhöra; och afkunnades Rådstufvu-Rättens i protokollet för den 3 innevarande September intagna beslut. Afträdde. År och dagar som ofvan.

Ex protocollo

Adolf Lind.

Till Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hof-Rätt!

Fullföljande erlagdt vad emot Stockholms Rådstufvu-Rätts 5:te Afdelnings den 6 sistlidne September meddelade Dom, hvarigenom Rådstufvu-Rätten på anfördt skäl förklarar sig icke tillkomma att till pröfning upptaga ett af oss emot styrelsen för Tanto Aktiebolag instämmt mål, om upphäfvande af ett vid bolagsstämma fattadt beslut, få vi ödmjukast i samma Dom söka ändring, med yrkande att Rådstufvu-Rätten måtte tillförbindas att målet handläggas och med slut afhjelpa.

Vi kunna nemligen icke godkänna Rådstufvu-Rättens uppfattning, att den af oss väckta fråga afser ett sådant ämne, om hvars behandling uti 25 § af Bolagsreglerna är meddelad föreskrift, att den bör af gode män afgöras. Enligt nämnde paragrafs ordalydelse är det endast möjligen uppkommande tvister emellan delegare eller emellan desse och styrelsen i ämnen, som röra bolaget och icke kunna genom beslut vid allmän bolagsstämma slitas, som icke få dragas inför domstol utan böra af gode män afgöras. Men till den kategorien kan ju omöjligen förevarande fråga hänföras, efter som densamma redan blifvit genom beslut vid allmän bolagsstämma sliten. Något hinder att draga under domstols pröfning beslut, som äro så uppenbarligen lagstridiga att, fastän de leda

till förändring i bolagsordningen, stadfästelse derå icke törs sökas, existerar icke. I en tid, då så många rättskränkingar i bolag och vid bolagsstämmor begås, vore det utan tvifvel vådligt för det allmänna rättstillståndet om en sådan grundsats skulle få göra sig gällande att rättelse i begångna olagligheter icke skulle få vid domstol sökas, då man icke uttryckligen afsagt sig en sådan rätt.

Om vi skulle hafva vändt oss till Tanto Aktiebolags direktion, med begäran om utseende af gode män för tvistens afgörande, så hade vi sannolikt fått det svar, att tvistefrågan, såsom genom beslut vid allmän bolagsstämma redan sliten, icke kan komma under gode mäns afgörande. Och om vi klagat hos Kongl. Maj:t att bolaget sjelfsvåldigt förändrat den af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordning i sådana delar, som röra bolagets grund och som följaktligen icke få förändras, med mindre alla bolagsmännen derom äro ense, så hade vi troligen fått till svar, att Kongl. Maj:t icke kunde taga befattning med frågan omedelbarligen, utan endast i sammanhang med den stadfästelse å förändringen, som komme att sökas. Då nu bolaget också olagligen beslutit att icke begära sanktion å samma förändring, skulle följderna af Rådstufvu-Rättens Dom, om den fastställdes, blifva, att vi vore helt och hållet rättslösa emot en uppenbar rättskränkning.

Åberopande hvad i öfrigt blifvit af oss vid Rådstufvu-Rätten anfördt, yrka vi alltså öfverklagade utslaget undanröjande och sakens återförvisning till Rådstufvu-Rätten att den samma i laga ordning handläggas. Stockholm den 6 Oktober 1880.

*J. W. Bergman, J. J. Hagströmer, Edvard Bergman.
Gustaf E. Schult, Jacques Lamm, Carl Kullberg,
W. Walterstorff. Adolf Malmborg,*

Samtliga genom
Ernst Uddenberg
enligt fullmakt.»

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

